

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 361/2016 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om 7 a § i arbetsavtalslagen om närståendevårdare och andra som vårdar sina närstående och en eventuell utveckling av lagstiftningen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 361/2016 rd undertecknat av riksdagsledamot Arja Juvonen /saf:

Hur anser regeringen att paragrafen om frånvaro för vård av familjemedlem eller någon annan närstående uppfylls,

hur kan man bättre plantera i arbetsgivarnas och arbetstagarnas medvetande arbetsavtalslagens bestämmelse om vården av familjemedlem eller annan närstående och

bör lagstiftningen utvecklas så att arbetstagaren alltid har rätt till ledighet för vården av familjemedlem eller annan närstående?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Med paragraf 7 a (197/2011), som fogats till arbetsavtalslagen, förbättrades de sysselsatta närståendevårdarnas möjlighet att utebli från arbetet för viss tid för att vårda en anhörig. Arbetsgivaren och arbetstagaren avtalar om ledighetens längd och andra arrangemang.

FPA utförde 2014 en enkät bland närståendevårdare och intervjuade anställda i kommunerna som ansvarar för närståendevården. Enligt enkäten har tillämpningen av lagen varit ringa, endast några personer meddelade att de är på vårdledighet. Med lagen förpliktades arbetsgivaren att utreda med vilka arrangemang arbetstagarens ledighet skulle kunna genomföras. Eftersom ledigheten förutsätter en överenskommelse med arbetsgivaren och den är utan lön, är närståendevårdarna kanske inte villiga att utnyttja möjligheten som lagen ger, utan försöker passa ihop arbetet och närståendevården på annat sätt.

Överlägset största delen av vårdarna är pensionärer som sköter sin egen make eller maka. Enligt enkäten är en rätt stor del av närståendevårdarna företagare och då är arbetstiden inte bunden till en bestämd tid och man kan påverka arbetsmängden och/eller tiden själv.

Arbete och en arbetsplats kan också vara en motvikt till närståendevården. Enligt enkäten sparade en del av närståendevårdarna ledigheter från närståendevården för att kunna arbeta den tiden. Då är det inte fråga endast om pengar, utan att höra till arbetsgemenskapen har också en annan innebörd. Motsvarande resultat har också fåtts i andra utredningar.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 361/2016 rd

Arbete har naturligtvis också ekonomiskt betydelse, för stödet för närståendevården är generellt så liten att den inte motsvarar löneinkomst.

En stor del av de sysselsatta vårdarna hade ett barn i skolåldern i närståendevård. Skolplikten gäller också barn i närståendevård och de går under dagarna i skola. Detta gör det möjligt för föräldrarna att arbeta.

I arbetsgruppen som förberedde det nationella utvecklingsprogrammet för närståendevården konstaterades att idag erbjuder arbetsavtalslagen i sig möjligheten och flexibiliteten till ledighet för närståendevård. Eftersom lagen ger möjligheten till ledighet, föreslogs det inga ändringar i arbetsavtalslagen. Arbetsgruppen konstaterade dock att flexibiliteten som lagen gör möjlig används lite och att både arbetsgivarna och arbetstagarna borde få mera information om den.

Regeringsprogrammets mål är att förbättra närståendevården för alla ålderskategorier och öka möjligheterna för personer i yrkesverksam ålder att vårda närstående. Även i framtiden behövs både närståendevårdare och arbetstagare och därför finns det ett klart behov att samordna dessa roller bättre. Både arbetsgivarna och arbetstagarna måste inta attityden att närståendevården i fortsättningen berör allt flera arbetstagare och förutsätter mera flexibilitet i ordnandet av arbetet samt att existerande ledigheter används. Nu har vi en god chans att som en del av spetsprojektet 'Hemvården för äldre utvecklas och närståendevården för alla ålderskategorier förbättras' öka informationen till exempel till andra arbetsgivare om möjligheten till befrielse från arbete och söka arbetsplatser som tillåter närståendevård och där ledigheten har genomförts.

Helsingfors 13.7.2016

Familje- och omsorgsminister Juha Rehula